

Tulajdonos: „Frima” S. A. bejegy. la Trib.
Bihar Fsoe. 1798—1938

Felolós kiadó:
Gy. PÁSZTOR EDENE

Alapította: PÁSZTOR EDE

Felolós szerkesztő:
Dr. Zoltán Jónó

Bejegyezve: Tribunalul Bihar Dos. No. 810—1938. Ordonanța No. 15—1938. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea—Nagyvárad, P. M. Viteazul 4

Külföldi lapok szerint

Merénylet készült Mussolini ellen?

Az olasz Stefani cáfolja a hírt — mindössze egy elmebeteg lőttek le

(London.) Több angol lap azt a szenzációs hírt közli, — hogy Mussolini ellen merényletet kíséreltek meg. A merényletre vonatkozó hírt az amerikai lapok is átvették.

Ezzel kapcsolatban a Stefani olasz távirati iroda közli, hogy február a kora délutáni órákban, a Via Montanán, az az azon az uton, ahol Mussolini lakik, az egyik milicista figyelmes lett egy idegen férfire, Távozásra szólította fel, mire a férfi revolvért rántott elő és hasonlított a milicistát. A merénylet sikerült elfogni és kidírt róla, hogy Simoni Bruno 38 éves szerelővel azonos s már két izben elmeorogintézet lakója volt. Legutóbb is egy elmeorogintézetéből szabadult ki. A Stefani szerint a Mussolini elleni merénylet híre minden alapot nélkülöz s a külföldi sajtó valószínűleg a Via Montanán történt lövöldözés alapján írta meg a merényletet. Különben — írja a Stefani, — Mussolini a lövöldözés idejében nem is tartózkodott villájában.

Az olasz sajtó meg van elégedve az új jugoszláv miniszterelnök külpolitikai nyilatkozatával

Az olasz lapokat élénken foglalkoztatja Cvetkovics jugoszláv miniszterelnök külpolitikai nyilatkozata. Az olasz lapok szerint — ezt írja ugyan a Corriera della Sera, mint a Stampa is — a nyilatkozat rácsáfolt azokra a híresztelésekre mintha Jugoszlávia külpolitikájában változás történt volna. Cvetkovics nyilatkozata csak úgy értehető, hogy a régens tanács uralmának négy éves és Sztojadinovic három éves kormányzása alatt Jugoszlávia számára igen kedvező külpolitikai helyzet alakult ki és az új minisztérium ennek meg

felelően folytatja tovább nemzetközi politikájának irányítását. Cvetkovics, írják az olasz lapok, igen nagy súlyt fektet Olaszország barátságára, de ugyanakkor fenn akarja tartani a barátságos viszonyt valamennyi szomszédjával is.

(Genf.) A francia-angol-indiai és újzélandi kormányok fontos közlést juttattak el a Népszövetség főtitkárságához. A négy kormány közli, hogy a jövőben nem ismeri el magát nézve kötelezőnek a nemzetközi viszályok békés szabályo-

zására vonatkozó általános okmányt, abban az esetben, ha háboruban állanak. Hozzáteszik azonban a közlések, hogy az említett kormányok továbbra is kitartanak a viszályok békés szabályozásának elve mellett akkor, ha a kérdéses időpontban éppen nincsenek hadiállapotban.

Beverték az ajaccioi olasz konzulátus ablakát

(Páris.) Az ajaccioi olasz konzulátus épülete előtt újabb olasz-ellenes tüntetésekre került sor. A tüntetők a konzulátus ablakát beverték. A rendőrség szigorú kordont vont a konzulátus épülete köré és nem engedi közel az idegeneket.

Gyűjtőtáborba szállítják a Dohány uccai bombamerénylet felbujtóit

Budapest, február 18. A Dohány uccai bombamerénylet leleplezése után az „Esti Kurir” azt írja, hogy a rendőrség megállapítása szerint, a hungarista mozgalom székházában Fekete Front név alatt titkos társaság alakult. Ennek tagjai a magyar nemzeti szocialista párt híveiből kerültek ki. A Fekete Front tagjait a rendőrség már kinyomozta és legtöbbjüket már le is tartóztatta. A

rendőrség, írja a budapesti lap, úgy döntött, hogy a Fekete Front kereteibe belépett nyilasok közül azokat, akikkel szemben terhelő bizonyítékok vannak, gyűjtőtáborba utalják.

A francia „Havas” távirati iroda jelentése szerint a hungarista pártot feloszlatják. Ugyancsak a Havas jelenti, hogy Imrédy „Magyar élet” mozgalmanak egyes szervezői sem lennének idegenek. Ez a híradás megerősítésre szorul.

A Havas-ügynökség jelentése szerint, Teleki gróf magyar miniszterelnök csütörtökön nyilatkozott a sajtónak s többek között a következőket mondotta: A jogfolytonosság és az alkotmányosság szerves és alkotórésze a magyar nemzeti életnek. Küldetésünk az, hogy utódainknak keresztény nemzeti Magyarországot hagyjunk örökségül. Ezt a nehéz küldetést nem lehet egyik napról a másikra teljesíteni.

Megkezdődtek a fegyverszüneti tárgyalások Azana és Franco között

Párizs, február 18. A félhivatalos béketárgyalások a köztársasági és Franco között pénteken megkezdődtek, még pedig Azana köztársasági elnök kezdeményezésére, aki a tárgyalásokat Negrin megkérdezése nélkül indította meg. Azana ajánlata három pontból áll: az összes idegen csapatok eltávolítása Spanyolország területéről, Franco ne alkalmazzon megtorlásokat a köztársaságiakkal szemben s végül Spanyolország maga irányítsa sorsát, idegen befolyás nélkül. Amennyiben Franco tábornok

ezeket elfogadja, úgy Azana mindent megtesz a köztársasági ellenállás megszüntetésére.

A tárgyalásokat sir Erich Phipps párisi angol nagykövet közvetítette és Del Vayo ezek miatt elhalasztotta tervezett madridi utazását és Párisban maradt. Franco elismerése Anglia és Franciaország részéről azért maradt függőben, mert azt hiszik, hogy a közeljövőben megszűnnek az ellenségeskedések és a köztársaságiak átadják a hatalmat Francónak. Londonban híre jár,

hogy Azana köztársasági elnök lemond Mijaja tábornok javára.

A „Daily Mail” című angol lap szerint, Azana a következőket mondta volna Del Vayonak — Semmilyen körülmények között sem vagyok hajlandó visszatérni Spanyolországba. Nincs remény arra, hogy elkerüljük a köztársaságiak leverését. Nem adom hozzájárulásmat a további vérontáshoz.

Végül kijelentette Azana, hogy több köztársasági tábornokkal való tárgyalásai után jutott erre a következtetésre.

25

szelvény

amely összegyűjtve fel-
jogosít 1939. január –
február hónap tartandó
ajándékkakciókban való
részvételre.

János bácsi

mit szól maga ahoz, hogy az
antiszemita magyar miniszter-
elnökről is kiderült, hogy zsidó
vér csörgedezik ereiben.

— Emmán határozottan pek-
kes dolog, különösen azért,
mert pont kilenc hónapig volt
tormányon, amíg megszűletett
a zsidó dedánya. Osztan ugy-
látom az a baj, hogy a ded-
anya miatt 12 és fél percent
zsidó vér van az Imrédy erei-
ben, mán pedig ű csak 6 szá-
zaléket akart engedéjezni.

— Hát ahoz mit szól, hogy
franco Angliával és Francia-
országgal tárgyal és kiderült,
hogy az egész idő alatt két an-
gol banktól kapta a pénzt.

— Most mán értem, hogy
nijér nem sürgős Frankónak,
hogy Anglia elismerje. Gon-
dulja, hogy ű se fogja elis-
merni az angol tartozást. Fizes-
sék az olaszok, űk csinálták a
háborút.

— Mit gondol olasz nemzeti-
ségű pápát fognak választani?

— Mijután az olaszok van-
nak többségbe, biztosan olaszt.
De én ugy gondolom, Fulha-
ner, vagy Initzer bikorost kéne
megválasztani, mer' akkor a
Füer nem kéne, hogy min-
dig külön, külön megemlékez-
zen beszédeiben a pápáról, meg
fuldaji kardinálisról, hanem
egy szeméjbe beszélhetne ru-
luk, oszt megkimélhetné a
törkát.

— Erről jut eszembe. Olvas-
ra hogy Leni Riefenstahl, a
német filmrendezőnk Buk-
arestben járt.

— Olvastam és gondoltam,
hogy ha erre mifelénk is el-
jönne az olimpijacrul készült
filmmel, amit ű rendezett,
nagy ünneplésbe részesítenék.
Ojan ünneplésbe, mint Vízke-
resztkor. Bezárnák a mozikat.

Öfelsége szertartás- mestere az elhunyt belga követ feleségénél

I. V. Stárcea a királyi udvar
főszertartásmestere tegnap dél
után felkereste Guillaume bá-
rónót, aki előtt Öfelsége nevé-
ben kifejezte részvétét, férje
Guillaume báró bukaresti bel-
ga követ hirtelen elhunyt fele-
sége.

„Tovább kell hordoznunk népünk nagy életkérdéseit”

— mondotta gróf Teleki Adám

(Tasnád): Az E. G. E. téli két-
hetes gazdasági tanfolyamának
melynek 62 hallgatója volt,
most zajlott le a záróvizsgáló.
Az előadói tisztségeket, — ki-
tűnő eredménnyel — Tempfly
István, Antal Dániel és Bartsch
Sándor töltötték be. A vizsgára
az E. G. E. központjából gróf
Teleki Adám, az Erdélyi Gaz-
da főszerkesztője és a Front
Magyar Alosztály legfőbb Nem-
zeti Tanácsának tagja, továbbá
Albrecht Dezső jöttek el.

A záróvizsga előtt reggel
ugy a róm. kat., valamint a
ref. templomokban szentmisét,
illetve istentiszteletet tartot-
tak. Utána a hallgatóság a ka-
tolikus legényegylet hatalmas
helyiségébe vonult, amelyet zsu-
folásig megtöltött.

Teleki Adám gróf, a vizsga
elnöke, megnyitotta a gyűlést,
majd a tanult anyagból kü-
lönözö kérdéseket tettek fel.
Valamennyi hallgató alapos fel-
készültségre valló feleletet
adott.

A vizsga befejezésével gróf
Teleki Adám emelkedett szó-
lásra, aki nagyobb beszédet
mondott.

A magyar gazda tanulni, ha-
ladni akar,

hogy a legsúlyosabb időkben
is meg tudja állani a helyét.
Az Erdélyi Gazdasági Egylet-
nek kötelessége volt megvizi-
gálni a falu életét, hogy abból
levonja a szükséges tanulságo-
kat. Megállapíthatta, hogy

elsősorban erős szervezetre
van szükség, mely időálló,

mely alkalmas arra, hogy ke-
retei között a népi fejlődés
egészséges irányban haladjon.
Dr Szász Pál volt az a népi
szolgálatot vállaló ember, aki
kibontotta a magyar gazdatár-
sadalom ügyének zászlaját és
szervezkedésre szólította a ma-
gyar falut, hogy aztán a lehe-
tőségek határain belül, össze-
fogva és egymásért vállvetve
dolgozva a jobb jövőnkét meg-
alapozzuk.

— Ugyancsak ez a munka
termelte ki

a nemzetfigyelemnek a gon-
dolatát is,

amelyre talán sohasem volt
olyan nagy szükség, mint a
mai időkben. Elérkezett az ide-
je annak, hogy egymásban az
igazi testvart lássuk meg, akit
segíteni, támogatni kell.

— Tovább kell hordoznunk
népünk nagy életkérdéseit egé-
szén addig, amíg azt nem
mondhatjuk, hogy a célt meg-
közelítettük, elértük.

Utána Albrecht Dezső tartott
rendkívül figyelemreméltó be-
szédet. Részletesen ismertette
a szönyegen lévő kérdéseket,
megvilágította a Front Magyar
Alosztályának és a Népközös-
ségnek a szerepét.

A két nagy tetszéssel kísért
beszéd után megalakult a gaz-
dakör. Ostwald Pál plébános
ezután üdvözölte gróf Teleki
Adámot, az Erdélyi Gazda fő-
szerkesztőjét és Albrecht De-
zsőt.

A halálraitélt átka

Az akasztott ember túlélte bírait, akiket a vádlottak padján megátkozott

A tizenkét bíró közül az utolsó csak né-
hány órával előzte meg a halálraitélt

(Newyork.) „William Por-
veas Önt arra ítéljük, hogy
akasztás útján haljon meg!”
hangzott a bíróság elnökének
itélete, amelyet másik tizen-
egy társának egyhangú hozzá-
járásával mondott ki.

De a tizenkilenc éves vád-
lott vad és félelmetes hangon
kiáltotta oda bírának: „Ártat-
lan vagyok, Önök ártatlan em-
bert ítélték el és ezért lakolni
fognak. Én mindnyájukat tul-
fogom élni, míg Önök közül
egyetlen egy sem hal majd
meg természetes halállal!”

Három nappal később Missi-
sipi állam törvényei szerint
végre kellett hajtani a halálos
ítéletet. Odavezették William
Porveas, nyakára kötötték a
hurkot és bár továbbra is ár-
tatlanságát hangoztatta, fel-
akasztották. Eltelt az előírásos
idő, ami után le kellett emelni
a bitófáról. Az orvos odalépett,
hogy a halált konstataálja, azon-
ban csodálkozással kellett meg-
állapítania, hogy a halálraitélt
él. Miután pedig a törvények
értelmében kétszer senki sem
lehet halálos ítéletet végrehaj-
tani Porveas visszakerült a
börtönbe, hogy most már ott
töltse le élete hátralévő éveit.

Mindez pedig 1893-ban tör-
tént. A nagy nyilvánosság pe-
dig, amíg megtudta a történte-

ket Isten ujját látta a dolog-
ban, mert sokan meg voltak
győződve, hogy Porveas való-
ban ártatlan.

A tizenkét bíró pedig reme-
gett életéért. De ez mitsem
használt. Egyenként tűntek el
az árnyékvilágból, úgy aho-
gyan az általuk halálraitélt
megjósolta. Egyikük sem halt
meg természetes halállal. Ti-
zenegyen távoztak már el az
élők sorából ki golyó, ki méreg
ki vasuti, vagy hajószerecsét-
lenség következtében. Csak
még az utolsó J. J. Cook volt
életben.

De Porveasnak sem volt már
hátra sok az életéből. Bosszuja
beteljesedéséhez közeledett. Né-
hány hónappal ezelőtt mint
menthetelen beteg került a
raskórházba, hogy onnan már
élve többé ne is távozzon. De
haldoklásában is szívos volt.
Már aggonizált és az orvosok
minden pillanatban várták ha-
lálát, amikor mindig újból és
újból visszanyerte eszméletét.
Csak egyet ismételt: „Nem tu-
dok meghalni addig, amíg
Cook életben van!”

A sors rejtélyes keze néki
adott igazat. Alig néhány órá-
val Porveas halála előtt mint-
ha csak várták volna sürgöny
érkezett. J. J. Cook autószeren-
csétlenség áldozata lett. Mikor

közölték a haldoklóval, ez csak
ennyit mondott: „Most már
nyugodtan halok meg!” Né-
hány perc múlva pedig, már
ő sem volt az élők sorában.

SZINHAZ

A Thalia operett-együtte-
sének műsora.

Szombat d. u. 5: Nem leszek
hálátlan. (Olcsó helyárrakkal.)
Szombat este 9: Nincs szebb,
mint a szerelem.

Vasárnap délelőtt 11 órakor:
Nagy gyermekmatiné: Sicc
urfi kalandjai c. énekes, tán-
cos gyermekoperett, nagyon ol-
csó helyárrakkal.

Vasárnap d. u. 3: Ide gyere
rózsám. (Olcsó helyárrakkal).

Vasárnap d. u. 6: Nincs
szebb, mint a szerelem.

Vasárnap este 9: A hölgy,
hozzám tartozik.

Sicc urfi kalandjai. Nagy-
szabású gyermek matiné kere-
tében kerül színre vasárnap
délelőtt 11 órakor nagyon ol-
csó helyárrakkal, ez az énekes, tán-
cos, zenés, mókás gyermekda-
rab, amelyre minden szülő
nek kötelessége gyermekét el-
hozni

Tragikus öngyilkosságot követett el a besztercei villanytelep igazgatója

Magasfeszültségű árammal sújtotta magát agyon

Beszterce, febr. 18. Megrázó módon vetett véget életének Fischer Erwin mérnök, a besztercei villamosművek igazgatója. Tegnap délelőtt 11 óra körül bement az áramelosztó telepre és anélkül, hogy az ott tartózkodó munkásokkal egy szót is váltott volna, a magasfeszültségű vezetékhez lépett

és mindké kezével megragadta azt. A teremben tartózkodók természetesen azonnal kikapcsolták az áramot, de ekkor már késő volt. Bár Fischer Erwin ekkor még élt, röviddel kórházba szállítása után kiszenvedett.

Az ötvenhét éves, kiváló intelligenciájú ember, mint hát-

raharagított leveleiből kiderül, már hosszabb idő óta elhatározta, hogy öngyilkos lesz. — Tettére évek óta huzódó és gyógyíthatatlannak bizonyult idegbaja kényszerítette. Saját kérésére szülőhelyén, Naszódon fogják minden ceremónia és gyászbeszéd nélkül eltemetni.

Tegnap óta a járásbiróság tárgyalja az összes lopási ügyeket

A törvényszék átteszi az összes ügyeket a járásbirósághoz

15-én lépett életbe a bűnvádi perrendtartás módosítása, amely az igazságszolgáltatás munkájának egyszerűsítését és meggyorsítását célozta. A perrendtartás módosításának egyik legfontosabb ujitását jelenti az, hogy ezentúl az összes lopási bűnpereket elsőfokon a törvényszék helyett a járásbiróságok tárgyalják.

A tömegesen előforduló lopási ügyek ugyanis nagy munkát jelentettek a törvényszékeknek, amely kisebb-nagyobb ügyeket csak hónapok múltával tudta elintézni. Ezentúl a lopási ügyek még ha a kár összege meg is haladja a járásbiróságok régebbi illetékességét, első fokon a járásbiróság elé kerülnek és a törvényszék csak felebbezés útján foglalkozik ezekkel az ügyekkel.

Ugyancsak a járásbiróságok hatáskörébe került első fokon a hatósági személnék megsértésének ügye is.

Ha a sértés csak egyszerű formában történt és azzal nem párosult tettlegesség, akkor elsőfokon a járásbiróság foglalkozik az efajta ügyekkel.

A törvényszék tegnap már alkalmazta a módosított perrendtartást és az első napon mintegy husz lopási ügyet utalt át az illetékes járásbiróságokhoz. A törvényszék előtt most már azon ügyek sem kerülnek tárgyalásra, amelyek folyamatban vannak és amelyekben már több tárgyalást tartottak. A folyamatban levő ügyeket a törvényszék a maga részéről befejezettnek tekinti és az iratcsomókat késedelem nélkül átteszi a járásbiróságokhoz, amelyek újabb tárgyalást tűznek ki.

Ugyancsak a járásbiróságokhoz kerülnek ezentúl a hivatalból üldözendő lopási ügyek is, jóllehet ezekben az ügyészség folytat előzetes vizsgálatot. A vonatkozó ítéletek viszont visszakérülnek az ügyészséghez, amely minden esetben dönteni

fog arról, hogy a járásbirósági ítélet ellen felebbezést jelent-e be a törvényszékhez.

Az új perrendtartás jogi körökben meglepetést keltett, mert azt remélik, hogy a já-

rásbiróságok gyorsabb ütemben tudják majd tárgyalni az illetékességi körükben utalt ügyeket, másrészt pedig a peres felek bélyegköltségei is mérséklődtek ily módon.

Kiskoru betörőbanda felett ítéltkezett a nagyváradai tábla

(Nagyvárad.) Bél község nyugalmát az elmúlt évben sorozatos betörések zavarták meg. Ismeretlen tettesek betörték a község módosabb lakóihoz és állandó fosztogatásokat rendeztek. A hatóságok erélyes nyomozást vezettek be és szenzációs leleplezéseket tettek. Megállapították, hogy több kiskoru fiatal ember bandába tömörült és a kiskoru betörő banda garázdálkodik a községben.

A csendőrök ezen az alapon elfogták a banda összes tagjait Iercan Alexandru 19 éves, Riber Constantin 19 éves, Gábor Nicolai 18 éves, Selesan Ioan 18 éves, Sarb Nicolai 19 éves, Cismas Ioan 20 éves, Ghima Petru 22 éves, Nica Constantin 20 éves legényeket.

A fiatal emberek bevallották, hogy tíz betörést követtek el a községben és a lopott holmit értékesítették. A vallomások alapján elfogták az orgazdát Selesan Alexandrut és Tolan Ioant is.

A betörő banda felett részben a fiatakoruak bírósága, részben a törvényszék ítéltkezett és a társaságot egy hónaptól két évig terjedő fogságra ítélt. Az ítélet ellen mindany-

nyian felebbezést jelentettek be és a tábla foglalkozott az ügyekkel. A tábla előtt dr. Marcus Petre védte a banda tagjait, akik ügyében tegnap hirdetett ítéletet Ionescu elnök. A tábla a felebbezésnek részben helyt adott és Riber Constantin büntetését 6 hónapról 3 hónapra, Selesan Ioan büntetését 1 évről 1 hónapra, Gábor Nicolai büntetését 7 hónapról 4 hónapra, Nica Constantin büntetését 1 évről 6 hónapra szállította le. Iercan Alexandru 1 hónapos, Gábor

A házigazda rendszeresen fosztogatta lakóját

Nagyszeben, febr. 18. Goldstein Béla szobni háztulajdonos egyik üzlethelyiségét kiadta Opris Piroskának, aki ott trafikot nyitott. A trafikosnő néhány hónap után úgy tapasztalta, hogy a kasszájából rendszeresen tűnik el pénz és gyanuja a házigazdára terelődött, akit leányával együtt megfigyelés alá vett. Tegnap este, néhány órával a trafik bezárása után sikerült is a házi-

Nicolai 1 hónapos és Selesan 1 hónapos fogház büntetését helyben hagyta a tábla.

Nyíltér

Köszönő-nyilatkozat

Timișoarai Segélyző Egyesület Oradeai fiókja részére. Oradea.

Bul. Reg. Ferdinand 10

Néhai édesanyám, Kremsz Berta urnő tegnap lakos elhalálozása alkalmával, aki Önök nél 12577. sz. alatt tagként be volt írva, nekem, mint kedvezményezettnek a halálhíradási okmányok bemutatása után azonnal, alig egy évi tagság után 6000 lei, azaz hatezer lei segélyt fizettek ki.

Nem mulaszthatom el, hogy ezen előzékeny és gyors elintézésért köszönetemet ne fejezzem ki és igyekeznék fogok b. egyesületüket megbízhatósága miatt minél szélesebb körben ismertté tenni.

Telegd, 16—II. 1939.

Teljes tisztelettel:

Kremsz Magda.

Lakcim: Tileagd.

Előttünk, mint tanuk előtt: ss. Weisz Andrei, ss. Deák Magyar Lajos.

A tegnapi lapszámunkban megjelent Köszönő-nyilatkozatban tévedésből néhai Ári Török Róza urnő tegnap lakosnak jelöltük meg. ezt most helyesbítjük arra, hogy az illető tasnádi lakos volt, nem pedig telegdi.

Gázvédelmi előadás

A városi katonai ügyosztály légvédelmi ügyosztálya közli, hogy február 19-én és 26-án délután 4—6 óra között a városháza nagytermében Tanase Constantin őrnagy a Románia Aero-kémiai társaság technikai tanácsosa két előadást tart. Az első előadás címe: 1. Egyéni védelem, a védelmi eszközök leírása, kezelésük és viseletük. 2. Kollektív buvóhelyek, építésük és a meglévők javítása. A közönséget felkérjük, hogy minél nagyobb számban vegyenek részt az előadáson. Beleépés díjtalan.

Fiatal erdélyi magyar írók szövete

Az erdélyi magyar szellemi élet erjedése megérettelte a Vásárhelyi Találkozót és kristályosította azt a szellemet, minek szükségességét oly mélyre érezték már a magyar közélet.

Ennek a tiszta öntözésnek friss, zöld termése a Fiatal Erdélyi Írók Szövete. A napokban hozta a posta hozánk is ennek a fiatal szervezetnek előfizetési felhívását, amit örömmel ismertünk meg sorokban az olvasó előtt. Nem irodalmi klikkről van itt szó, aminthogy a fiatal szervezetben sem az irodalmi feltétel szerepel az első programponiok között. Lássuk csak, mik azok a könyvek, amiket magának vall az első fiatal írói tömörülés, mely nemcsak felhívásokat, hanem már könyveket is adott a közönség kezébe.

A szervezet első könyve (mikor még a szervezet gondolata csak csirában élt) Bőződi György „Székely Bánja” című munkája. Nem regény, nem „irodalom”, de több annál, az erdélyi magyar valóság. Olyan könyv, melyhez hasonló egyik „irodalmi” tömörülésben sem született. Az erdélyi székelység helyzetével foglalkozik a könyv, küzdelmeit ismerteti és a máról, valamint a legközelebbi jövőről beszél. A könyv megjelenésének körülménye romantikusnak is mondható, ha általában a bátor tettekben hajlandók vagyunk romantikát látni. A könyvet ugyanis egyik kiadó sem vállalta. Távol álljon tőlünk minden felesleges polémia, azért nem soroljuk fel azokat az irodalmi és kulturális vállalkozásokat, miknek mind feladata lett volna a mai magyar élet e kis kézikönyvét megjelentetni, sok-sok hiábavaló lagymatag irodalmi „mű” helyett, de nem így történt. Ezek a kiadók attól féltek (ő szent vakság!), hogy a könyv nem üzlet. S amellet nem is tetszett a könyv, túl közel volt a mai élethez. S néhol nem egy helyen lázadt olyan szentségek ellen, amikhez ezek a vértelen irodalmi vállalkozások nyulni sem mertek. Ekkor összeállt tizenhét fiatal erdélyi író és testvéri alapon megosztva a könyv kiadási költségeit, kihozta az erdélyi élet első szociográfiai dokumentumát. A könyvnek sikere volt, sőt (horribile dictu) még fogyott is.

A jég ezek után megtört és megbizonyosodott, hogy tisztességes szándékkal és tehetséggel megírt könyv akkor is kell az erdélyi olvasóközönségnek, ha történetesen saját magával találkozik és nem letűnt vagy elképzelt századok és szalonnák hőseinek nyekergéseit kell hallania. Nemsokára már nyomda is akadt, mely belátta, hogy nemcsak misszió, hanem üzlet is az erdélyi szellem igazi friss hajtásainak és tö-

retlen élnivágásának megnyilvánulását a közönség elé tárni. Így alakult meg az erdélyi fiatal írók szövete után az Enciklopédia könyvkiadó

vállalat, mely ma kész programmal lép a közönség elé.

Uj pezsgés indul meg a szemünk láttára s örömteli pillanatok ez számunkra. Mit ír a fiatal írók prospektusa? Saját alatt az Ismeretlen Erdély Könyvei. Nagy István, Vámszer Géza, Kovács-Katona Jenő. Ezeket a fiatal írókat mind a haladó szellemi élet

élén ismertük meg. Nagy István a városi proletáriátus, Vámszer és Kovács-Katona a falvak népének életét rajzolja fel, erővel tehetséggel, tiszte szándékkal.

Nem kételkedünk abban, hogy az erdélyi ifjúság szép szellemi megindulását örömmel és érdeklődéssel fogja fogadni a közönség.

IPAROS UJSÁG

A vas és fémipari Céh váradi keretében megalakulnak a fiók csoportok

Szerda este 8 órakor tartotta a Szamos tartományi vas- és villanyszerelő Céh igazgató tanácsa második ülését. A gyűlést Pop Alexandru elnök nyitja meg és bejelenti, hogy a Biharmegyei Céhek képviselőiben megjelent Kolozsváron ahol vasárnap délelőtt tartották meg a szakmai képviselők reprezentánsainak jelölését az Ujjászületési Frontba. Informatív tárgyalásokat folytatott a kolozsvári vas- és fémipari csoporttal, azonban tekintettel arra, hogy a kolozsvári vas és fémiparban nincs meg az egységes irányítás, komoly formában senkivel sem tárgyalhatott. Informálva lett Pop elnök arról, hogy Beszterce-Naszód megye vas és fémiparosai, mely bár Kolozsvárhoz közel esik, a szervezést még csak meg sem próbálták

és az ottani iparosság várja a szervezés megindítását. Megelégedéssel állapítja meg, és csak visszatérte után tudja kelőképpen cékelni a biharmegyei iparosságnak jólszervezettségét és reményét fejezi ki az irányban, hogy az illetékes minisztérium ezt a már is tökéletes adminisztrációval működő nagy taglétszámmal rendelkező Céhek fogja megadni a tartományi központi jellegűt. Az elnöki beszámolót az igazgató tanács tagjai lelkesedéssel vették tudomásul. Ezután a szekciók megalakításának kérdésére került a sor. — Többek hozzászólása után az igazgatótanács elhatározta, hogy a szekciók megalakítását a következő sorrendben fogják megkezdeni. Lakatosok, mechanikusok, stb. f. hó 23-án csütörtökön este fél 7 órakor. Kovácsok f. hó 26-án vasárnap d. e

10 órakor. Bádagos és vízvezeték szerelők f. hó 27-én hétfőn este fél 7 órakor. Villanyszerelők f. hó 28-án kedden este fél 7 órakor.

A kontárkérdés kapcsán kijelentette Pop elnök, hogy ezt a kérdést a legerélyesebben fogja kezelni és a helyi hatóságokon kívül úgy a Munkakamarák Uniójához, mint a Munkügyi Minisztériumhoz memorandumot terjesztenek fel, a melyben feltárják a helyzet tarthatatlanságát. Kérni fogják egy speciálisan e célra kiküldött hatósági közeg delegálását, amely kiküldött kizárólagosan e kérdéssel foglalkozzon. Tarthatatlan az a helyzet, hogy minden nagyobb bérházban házmesterekkel végeztessék el nemcsak a javítási és átalakítási munkákat, hanem még az előforduló fő munkálatokat is

Impozáns külsőségek között megalakult a nagyváradi építőcéhek Céhe

Hatalmas érdeklődés mellett sorakozott fel a nagyváradi építőiparhoz tartozó szakmák iparosai, f. hó 15-én, szerda este 7 órakor.

Pintér István elnöki megnyitója után dr. Paczkó Elemér az állam nyelvén ismerteti az alapszabályt. Korelnökké Altnöder Endre mérnököt választották meg. A jelölő bizottság a következő tagokat jelöli az igazgató tanácsba:

Pintér István, Mihutiu Gy., Altnöder Endre, Papp Francisc, Zagyi Mihai, Silinca Ioan Fenesy Ladislau, Ambro Vasile, Rati Mihai, Busguja Nicolae, Varga Gheorghe, Ambro Ioan, Nagy Iosif, Dobay Gheorghe, Boldizsár Emeric.

Ellenőrök: Halász Ioan, Daróczy Joan, Agárdy Stefan, Feuerstein Adalbert, Főkönyvelő: Popa Demeter lettek megválasztva.

Altnöder Endre korelnök a megválasztott igazgatóság nevében köszöni meg lelkes szavakkal, hogy az új igazgatóságban az iparosságnak kipróbált vezéreket állított.

A megválasztott igazgatóság elhatározta, hogy f. hó 22-én, szerdán este 7 órakor igazgatói gyűlést tart. A gyűlés lelkes hangulatban ért véget.

Kisiparos Liga hírei

A Női szabó szindikátus f. hó 19-én vasárnap délelőtt 10 órakor tartja tisztújító közgyűlését.

A Bőrfeldolgozó Céh szervező bizottsága f. hó 20-án gyűlést tart.

A Cipész ipari Szindikátus f. hó 21-én kedden este 8 órakor a Kisiparos Liga helyiségében ülést tart.

Értesítjük iparostársainkat, hogy Miniszteri rendelet folytán bélyegilleték büntetések nélkül való befizetését engedélyeztették, amennyiben az 10

napon belül be lesz fizetve, vagyis a rendeltől számítva a hét folyamán. A befizetések a pénzügyigazgatóság II. emeleti Kontrollori hivatalában eszközözlendők.

Felhívjuk iparostársaink figyelmét, hogy az odóvallozási iverk benyújtásának határideje f. hó 28-án lejár.

— Az Építőiparosok Szövetségének műsoros estje. Az Építőiparosok Szövetsége felhívja tagjai figyelmét, hogy f. hó 19-én vasárnap d. u. 6 órai kezdettel műsoros estét rendez reggelig tartó táncgal egybekötve

— Az Építőiparosok Szövetségének választmánya f. hó 20-án este 7 órakor a Szokasos havi választmányi ülést tartja.

— Ismeri a Togal-t? A Togal tabletta a rheuma és csúsz bekvált gyógyszere. Ezen készítmény szerencsés összetételénél fogva és a kitűnő eredmények alapján, melyeket számos kli-nika és kórház a Togal-lal elért, általános elismerésre talált.

Veszek

Ócska ólmo

Cim a Nladoban

Növekedett az ipari termelés, emelkedtek az árak nem változtak a munkabérek

Biharmegye és Nagyvárad gazdasági helyzete a Kereskedelmi és Iparkamara megvilágításában

A Nemzetgazdasági Minisztérium az elmúlt héten néhány kérdést intézett a helybeli Ipar és Kereskedelmi Kamarához. A kérdések felvilágosítást kértek a megye és a város közgazdasági helyzetére vonatkozóan, hogy a kérdésekre nyújtott feleletekből kialakuló kép alapján megfelelő intézkedéseket lehessen tenni az ipar és kereskedelem fejlesztése érdekében. A nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara főtitkára a következő felvilágosítást adta:

1 Ipari termelés

Az 1937-es esztendőben az erőteljes termelés politikája volt uralkodó. Az összes gyárak, iparvállalatok fokozott tempóban termeltek és ennek a tultermelésnek az 1938 évben megmutatkozott a következménye is. Különösen az első hónapokban, visszaesés mutatkozott a termelés terén. Ehhez hozzájárult még az akkori belpolitikai helyzet is, ami szintén kihatott a termelés csökkenésére. Az első évnegyed után azonban a termelés visszatért a régi kerékvágásba, az utolsó hónapokban ismét tultermelés mutatkozott, úgy, hogy az év végén mégis egy körülbelül 10 százalékos termelési növekedés volt megállapítható.

A nagyváradai ipar óriási erőfeszítéseket tett, hogy mindenféle piacokat szerezzen. Ez a törekvés főképpen kelet felé irányult és a nagyváradai iparnak sikerült is keleten — Szíriában, Egyiptomban stb. — jelentékeny piacra szert tenni és ezek a jelek szerint a nagyváradai iparnak komoly felfövő helyei lesznek a jövőben.

Az építkezési ipar például egészen visszamaradott állapotban volt. Az elmúlt év folyamán ez az ipar is jelentékeny piacra talált keleten és az építkezési ipar a mostani fokozottabb termelés mellett is kitűnően el tudja helyezni a gyármányait keleten.

2. A munkabérek

A munkabérek — a benyújtott kimutatások szerint — nagyjában változatlanok maradtak, holott az élet megdrágult és az árak — különösen közszükségleti cikkekben — határozott emelkedést mutattak. A drágasági index kimutatja az általános drágulást és — ami a munkásságot elsősorban érdekli — legjelentősebb emelkedés az élelmezési

cikkekben jelentkezik.

Ezt a tényt aláhúzott a tény, hogy a munkások és az illetékesek figyelmébe ajánlottuk. Feltétlenül ezkedésre van szükség, mert a drágasági index emelkedésével emelkedniök kell a munkás fizetéseknek is.

3. A kereskedelem

A kereskedelem terén szintén két periódust kell megkülönböztetni. Az első hónapok kedvezőlenebb mérlegeit helyre kellett billentenie az ezután következő hónapok kedvezőbb viszonyainak. A két időszak végül is kiegyensúlyozta egymást, sőt végeredményben még egy csekély mértékű — mintegy 5-6 százalékos — emelkedés mutatkozik az üzletek kötése terén is.

Az árak körülbelül változatlanok maradtak, kivéve azokat az árukat, amelyeket kompenzációs alapon kellett importálni, mert az ilyen módon kapott valuták csaknem

100 százalékkal drágábbak. Egy font sterlingért 900 lei helyett 1400 leit kell fizetni.

A kompenzációs rendszernek elsőrendű közszükségleti cikkekre történt kiterjesztése megkönnyítette a kereskedelmet, viszont érezhető módon megdrágította az árakat.

Az árak ennek ellenére nem mutattak olyan mérvű drágulást, amelyet a beszerzési árak emelkedésének maga után kellett volna vonnia. Hogy nem mutatkozott ilyen nagyarányú áremelkedés, az kizárólag annak tulajdonítható, hogy a kereskedők a minimumra mérsékeltek a nyereséget, csak hogy ne csökkentse a forgalmat.

4. A fogyasztó közönség

Kíváncsiak voltunk arra is, hogy kikből áll Nagyvárad és Biharmegye fogyasztó közönsége és milyen a fogyasztóközönség helyzete?

Megállapíthatjuk, hogy a fogyasztóközönség zömét a vidéki lakosság teszi ki. A falusi lakosság a kedvező termelés következtében, rendelkezik a vásárláshoz szükséges anyagi eszközökkel és — megfelelő mértékben vásárolt is.

A városi közönség vásárlóereje — főképpen a tisztviselőké és munkásoké, az árak emelkedésével arányosan esett.

Különösen az élelmiszerárak emelkedése érezte hatását. Ezen a téren bizonyos csökkenés mutatkozott a fogyasztás

mindenkinek
és mindennap

tekintetében, amelyet azonban kompenzál

más fogyasztó rétegek fokozottabb fogyasztása.

Az első hónapban ezen a téren is általános visszaesés volt tapasztalható, azután enyhét javulás volt észlelhető és ma további fejlődés látszik.

5. A tőke

A tőkeforgalom is állandó jellegűnek mutatkozott. A tőke visszavonultan viselkedett és nem javult meg a vállalkozási kedv, a finanszírozó hajlandóság sem. A múlt év első hónapjaiban a betéteket kivonták a bankokból. Azóta ezek a betétek visszatértek és némi emelkedés is mutatkozik. Ugy ezen a téren, mint a finanszírozási hajlam terén az utóbbi hónapokban bizonyos javulás mutatkozik.

Ehhez az kellene, hogy egyesítsék a taxákat, egyszerűsítsék az adózási rendszert és állandóságról biztosítsák a vállalkozókat. Az ipar és kereskedelem tisztában van a mai helyzettel és ki is akarja venni részét a teherviselésből. Azonban azt kívánja, hogy

nyugodtság és állandóság

uralkodjék. Hogy számítani lehessen és a számítást ne zavarja meg egy hirtelen behozott formalitás, vagy egy újabb taxaemelés. Hogy a kötelességével mindenki tisztában legyen és ne legyen újabb vegzaturáknak kitéve.

A viszonyok normalizálódásával, a pénzügyi rendszer egységesítésével, az állandóság biztosításával a nagyváradai ipar és kereskedelem szép fejlődésnek nézne elébe.

i. t.

Aki kimentette a vízből a fuldokló Hohenzollern Vilmosi

A volt német császár 80-ik születésnapja alkalmából sok érdekes visszaemlékezés jelent meg a világsajtó hasábjain. — Egy angol lap többek között egy ismert nevű diplomata emlékirataiból közöl egy idézetet. A diplomata hosszabb időt töltött Németországban a múlt század hetvenes és nyolc vanas éveiben és a történet, amelyet elmond, abból az időből való, amikor Vilmos még egészen fiatal ember volt. Lord Ampthill volt akkor Anglia berlini nagykövete, kedvelt embere a császári háznak. Potsdamban történt, hogy a fiatal Vilmos egy szép májusi napon csónakkirándulásra indult Lady Ampthilllel. A fiatal herceg nem tudott uszni és a Lady jóelőre figyelmeztette hogy a csónak nagyon könnyű, óvatosan kell rálépnie. Hohenzollern Vilmos, akiről a diplomata megírja, hogy „soha életében senkitől sem fogadott el tanácsot és meg volt győződve róla, hogy mindent jobban tud, mint bárki más”, a figyelmeztetés ellenére szilajon bele vetette magát a csónakba, a

mely felborult, a víz alá nyomta két utasát. Vilmos képtelen volt magát fenntartani a vizen és Lady Ampthill, aki kitűnő uszó volt, megragadta ruhájánál fogva a kétségbeesetten hadonászó herceget s erejét megfeszítve, a víz színén tartotta addig, amíg segítség jött. Eddig szól a diplomata elbeszélése a fiatal Vilmosnak erről a „szerencsés kimenetelű, de könnyen végzetessé válható” kalandjáról. Most, ötvenhátvan év távlatából visszanezve, e kalandra, az angol lap tűnődve kérdezi, ugyan vajjon hogyan fordult volna a história kereke, ha az angol nagykövet felesége véletlenül nem lett volna olyan jó uszó?

Makulatura

Beszámpir nagy tételben is kapható

Pásztor Ede cégnél

Oradea, Piața Mihai Viteazul 4. sz.

Miért nem hívták meg a munkásságot a Magyar Népközösség alakuló ülésére

Írta: Nagy István

Kolozsváron a Magyar Kaszinóban lezajlott a Magyar Népközösség alakuló nagygyűlése. A tudósítások szerinti lelkes hangulat uralta ezt a nagy jelentőségű eseményt. Ezen nincs is mit csodálkozni, hiszen sok olyan új név szerepelt ott, akik talán tényleg új színt jelenthettek népközösségünk életében, de jegyezzük meg, sok olyan név és társadalmi rang is találkozott ott, akik eddig is főzlek-sütöttek kisebb-nagyobb népünk sorsát, hol elsősorva azt, hol oda kozmálva, hol fötellen hagyva ezt a különben mindig forró levest. Csak éppen azok nem voltak ott képviselve, akiknek majd ki is kell kanalizálni a főzeléket. Igaz, a kosztosoknak nem mindig tanácsos a konyhában lábailankodni a serénykedő szakácsok közt, mert megeshetik, hogy étvágytalanul ülnek majd az ebédhez. Ez a veszély különösen akkor forog fent, ha konyhavezéreink közt egy kis marakodás lapang, de hát édes Istenem husz éven keresztül annyiszor prédikálták nekünk, hogy kisebbségi sorsban valamennyien a konyhába vagyunk szorítva, hogy most mégsem kellett volna féltetni az étvágyunkat. Az egységet nem lehet máról-holnapra parancsszóra összevarrni, sőt éppen ennek érdekében nem ártott volna az előtérbe bocsájtani, legalább szemzúrából, néhány kiscigányt és egy-két értelmesebb munkást, hadd szórjanak egy kis életre pezsdítő, csipős borsot a lelkes és nem nagyon életrevaló nagygyűlés hangulatába.

Ma pedig azok után, hogy a szervezett munkásság különböző árnyalatainak képviselői a magyar népközösség alakuló gyűlése előtt tudomására hozták a kinevezett magyar vezetőknek ama óhaját, hogy a munkásság részt kíván venni az újjászervezendő népközösség és a Nemzeti Újjászületés Arcvonal magyar alosztályának munkájából, igazán gyanús volna a munkásságot elzárkózással vádolni. Sőt ma már az is elárulható, hogy a munkásság megbízottait Szász Pál dr megkérdezte annak idején, vajjon aláírják-e a „Hazánk összes magyarjaihoz” intézendő felhívást, mire a megkérdezettek egy földmivesekből és kisiparosokból, munkásokból és értelmiségiekből ősz szeállított névsort bocsájtottak Szász Pál doktor rendelkezésére. Ez a névsor persze másnap nem jelent meg a kiáltvány szövege alatt. A készség tehát a munkásság bevonására Szász Pál doktor személyében megnyilatkozott. De hogy az készség, miért és hogyan el, ezt ma sem tudni.

Az írás szavai szerint a munkásság tehát kopogtatott és... és nem nyitottak meg a magyar kaszinó ajtóit. E zárva maradt ajtók visszahatása azonban a szervezett munkásságra egy cseppet sem volt áldásos. S ki tehet róla, ha a munkáskörökben ezt úgy magyarázzák: Nincs szükség a munkásságra a magyar népközösségen belül, csak abban az esetben, ha szőröstől-bőröstől, vakon és feltételek nélkül engedelmeskedik. S ha így van, minek akkor a nagy lelkesedés, miért beszélnek történelmi sorsfordulat kezdetéről? A magyarság más lehetőségei

hijján eddig is engedelmeskedett vezetőinek. Sorsfordulat viszont éppen akkor következhetne be, ha a kényszerű és fogcsikorgató engedelmeskedést leváltaná a tudatos és pontos feladatokkal körülhatárolt, önkéntesen vállalt és végzett közösségi munka. Ennek pedig az az előfeltétele, hogy a magyar munkásság is beleszólási jogot kapjon a mostani újjászerveződés előkészületeibe.

Ez a felfogás alakult ki a munkáskörökben és be kell látnunk, hogy ez esetben is, mint olyan sokszor, beleszólási jogunkat tényleg gégen ütötték. Mit tehet ilyen körü-

mények között a munkásság? Mindenesetre nem kesereg. Ed dig is a népközösség széleire volt kitaszítva. Amije volt, azt önjerejéből teremtetie. Önjerejéből újjászervezte szakszervezeteit az új törvényeknek meg felelően munkácséhekké. A munkácséheken belül újjáépítelte kulturszervezeteit is. Most ezeket kell önjerejéből megtöltsé a szervezeten százezrekkel. Hinnie kell abban, hogy ha ezt a munkát elvégzi, nagyot lendít népközössége sorsán. A magyar népközösség ezután alakuló szerveiben is ezt a feladatot kellett volna vállalja. Igaz, ehhez segítséget

ACÉLTÜDŐ ÉS FATÜDŐ

Lord Nutfield 500 ezer fontot ajándékozott az angliai kórházaknak a gyermekek leggyakoribb betegsége elleni védekezésre

Nagybritannia Nuffield lordtól egy félmillió angol fontos ajándékot kapott, melynek célja az, hogy a birodalom minden kórházát és klinikáját lássák el úgynevezett „acéltüdővel”. Ezzel az ajándékkal az az összeg, amelyet a nagy angol emberbarát országának jóléti intézményeinek adott, kerek tizenhárom millió angol fontra emelkedett, vagy mintegy 20 milliárd leire. És most, hála ennek a nagylelkűségnek, Anglia összes kórházainak módjában lesz legyőzni a gyermekparalízis eddig majd nem legyőzhetetlen baktériumait.

Az acéltüdő feltalálása előtt a gyermekparalízis halálozási arányszáma 30 százalék volt. Mióta ezt a technikai orvosi segédeszközt alkalmazásba hozták, ez az arányszám 12 százalékra csökkent.

A műtüdő azonban nemcsak kizárólagosan a gyermekparalízis eseteiben nyer alkalmazást, hanem minden olyan betegségnél, amelyben a légzőszervek normális működése megzavart.

Működésének lényege az, hogy nyertes ügyfeleinek neveit zést szabályozó idegekben időleges, vagy akut bénulás áll be. Ilyenkor a mesterséges tüdő veszi át a szabályozó idegek szerepét és technikai uton helyettesíti azokat.

Azok a mesterséges tüdők, amelyekkel az angol kórházakat most, Nuffield lord ajándéka segítségével felszerelik, lényegesen különbözni fognak attól az acéltüdőtől, amelyet mintegy 15 évvel ezelőtt találtak fel Amerikában, sokkal egyszerűbb, és így sokkal olcsóbb is lesz annál. Az eredeti amerikai acéltüdő egy fémhenger, amelybe a beteg testét a

nyaktól derékig hermetikusan bezárják. A henger belsejében egy elektromos szivattyú sűríti és ritkítja a levegőt olyan tempóban, amilyent a lélegzés mechanikája megkíván. Amikor a levegő sűrűsödik, a mellkas nagyobb nyomás alatt összehúzóul és így kilégzés történik, míg a ritkulásnál a henger belsejében nyomáscsökkenés áll be, a mellkas kitágul és a paciens belélegzik. Amerikában próbálták ki ezt a műtüdőt, olyan súlyos eseteknél, amikor a mellkas izmai, illetve a mozgató idegek már teljesen felmondták a szolgálatot és a kísérlet kitűnő eredményeket hozott. Igen sok esetet ismernek az orvosi analések, amikor a beteg több hónapig egyfolytában volt bezárva a vastüdőbe, sőt egy esetben teljes hét évig lélegzett egy beteg gyermek helyett a vastüdő, míg végül a beteg gyermek gyógyultan hagyhatta el életmentő börtönét.

Az amerikai vastüdők technikai tökéletességük dacára két nagy hátrányuk van. Az egyik a hatalmas súly, amelyet képviselnek, a másik a hatalmas ár, amibe kerülnek.

Az amerikai típusú mesterséges tüdő ára ugyanis 250—300 ezer lei között mozog. Nuffield lord ehelyett egy általa megvizsgált angol modellt ajánl, amelynek költségei darabonként csak 100 ezer leit tesznek ki.

Az angol modell születésének története sem mindennapi. Feltalálója egy alig 30 éves ausztráliai mechanikus, névszerint Both, aki ezelőtt 18 hónappal, amikor Ausztrália egyes vidékein gyermekparalízis járvány pusztított, saját gyermeke számára állított össze házilag egy ilyen mesterséges tüdőt. A gyermek meggyógyult és Both hozzálátott, hogy technikailag is tökéletesítse találmányát, ami sikerült is. A Both féle műtüdő sokkal könnyebb, mint az amerikai, mivel nem acélból, hanem fából készül, azonkívül használata is sokkal általánosabb, mert minden speciális elektromos berendezés nélkül, egy fél lóerős elektromotor tartja működésben, sőt egyetlen ilyen motor egyszerre öt fatüdőt működtethet.

Sőt, ott, ahol az elektromos áram hiányzik, szükség esetén, benzimotorral, vagy kézi erővel is működésben tartható, tehát a rövidzárlatok sem okoznak életveszélyt a fatüdő beteg számára.

Igy a Nuffield lord által adományozott összegből Anglia kórházai nem kevesebb, mint ötezer műtüdőt vásárolhatnak, ami, megfelelő területi szétosztás esetén elég arra, hogy az egész birodalomban gátat vessen a gyermekparalízis pusztításainak és évenként ezernyi gyermek életét mentse meg.

Iskolakönyvek kötését

a legolcsóbban vállalja a

PÁSZTOR EDE cég

könyvkötészete, Piața Mihai Viteazul 4

Minden városi házról könyvet kell felfektetni

A lakóbejelentési törvényrendelet végrehajtási utasításának szövege. — Két példányban készítenendő el a kimutatás

Tekintettel a lakóbejelentési törvény végrehajtási utasítására, az „Ingatlan könyv” beszerzéséről az alábbiakban ismertetjük teljes egészében az Öfelsége által szentesített rendelet-törvényt.

1. szakasz: Az ingatlantulajdonosok képviselőik vagy üzleti megbízottak, akik házat, lakosztályt, vagy szobát adnak bérbe írásos vagy szóbeli szerződés alapján — függetlenül azok rendeltetésétől, kötelesek 1939 április 23-tól kezdődőleg kitölteni az „Ingatlan könyv”-et a megfelelő rovatokban a törvény 3. szakaszában előírt büntetés terhe alatt.

Az „Ingatlan könyv” 30 nap alatt kell benyújtani 1939 április 23-tól kezdve, a jövőben mutatkozó változásokat illetőleg a bérleti helyiség elfoglalásától számított 5 napon belül kell bejelenteni.

A rovatok kitöltése a bérlő, albérlő, vagy bármely más címen vendégül látott egyén által benyújtott személyazonossági akták és iratok alapján történik.

Az irni-olvasni nem tudók jobb kezük ujlenyomatát teszik könyvre.

Az akták, amelyek alapján a bejegyzés történik, az illetékes rendőrhatalóság kérésére bemutatandók ellenőrzésre.

Kiket kell beírni?

2. szakasz. Nemzetiségre való tekintet nélkül minden olyan lakos, akiknek állandó, vagy ideiglenes tartózkodási helyük van a municipiumokban, a városokban, és elővárosokban — kötelesek jelenlétükről a tulajdonosoknak vagy főbérlőnek jelentést tenni és rendelkezésükre bocsátani személyazonossági igazolványukat az ingatlan könyv kitöltése végett.

Hasonlóképpen a más városbeli vagy helybeli fizetés nélkül vendégül látott személyekről.

3. szakasz. A katonai intézmények az „ingatlan-könyvet” az épület lakosztályaiban lakó tisztekről és továbbszolgálókról töltik ki.

A közkatonákat nem kell beírni.

A katonákat családjuk otthon írják be lapjukra azzal a megjegyzéssel, hogy katonai szolgálatot teljesítenek.

4. szakasz. Az állami és magánintézmények, a kereskedelmi, bank és iparvállalatok, szállodák, internátusok és otthonok az ingatlan-könyvbe csak a személyzetet írják be, akik az ingatlanban laknak.

A bennlakó növendékeket nem kell beírni.

A szállodák utasait a speciális törvény alapján kell bejelenteni.

Három példány

5. szakasz. Az ingatlan-könyvet három példányban kell kitölteni és a tulajdonos benyújtja láttaozás végett a kéreleti rendőrkapitánysághoz, a rendőrséghez, vagy csendőrséghez.

Az egyik láttaozott példányt visszakapja a tulajdonos, aki köteles azt magánál tartani a rendőrség ellenőrzése céljából.

A második példányt az illetékes rendőrkapitányságon őrzik meg, a harmadikat pedig a bukaresti rendőrprefektúra melletti bejelentő-hivatalhoz terjesztik fel.

A vidéki városokban 2 példányban kell kitölteni, amelyek közül egyet visszakap a tulajdonos, a másikat a bejelentő hivatalban őrzik meg.

Az ingatlan-könyv

6. szakasz. Az ingatlan könyv formátuma egy félv papíralak lesz karton fedéllel.

A fedélre rányomják:

Az illető rendőrhatalóságot, vagy rendőrhivatal nevét, az ingatlan tulajdonos nevét az utca nevét és a házszámot, a kiállítás időpontját, az illetékes rendőrkormányzat láttaozását és a háztulajdonos sajátkezü aláírását.

A 2-ik és 3-ik oldalon a törvényt és a törvény végrehajtási utasítását.

A 4-ik oldalon a bérlők köteleességét légi támadás esetén.

Minden ingatlan könyvben ugyanolyan formátumu lap lesz — speciális papíron.

Ezek a lapok négyfélék:

1. számú lap az egész ingatlan lapja, függetlenül attól, hogy milyen rendeltetése van az ingatlanak.

Erre a lapra csak tulajdonos, megbízottja, vagy az ingatlan igazgatója — ha a háznak több tulajdonosa van, mindazok, akik ott laknak, függetlenül attól, hogy milyen célra használják a helyiségeket, beírja az alábbi adatokat:

A főbérlő neve, milyen célra használják a lakást, minősége, tulajdonos vagy bérlő és milyen címen, a tulajdonjogi akta száma. (Erdélyben telekkönyv van, szerk.) vagy a pénzügyigazgatóság által láttaozott lakbérleti szerződés száma, a tulajdonos, ház-gondnok, vagy igazgató aláírása.

A 2. számú lapot a családfő

Már a gyerekek is tudják, hogy a „SUPER-LUMEN” villanykörte

**gazdaságos, tartós és olcsó.
Minden jobb szaküzletben kapható.**

vagy bármely más személy től ki, aki az ingatlan egy részét bármilyen címen használja.

Beírandó a bérelt helyiség rendeltetése, lakás, garconlakás, butorozott szoba, műhelyiroda, stb., ki lakik benne, foglalkozás, születési hely és idő, vallás, nemzetség, katonai helyzet, adótörzskönyv lapszám, rádióelőfizetési szám, az automobil, motorbicikli stb. bejegyzési száma, milyen fegyvere van, a fegyverviselési engedély száma és milyen iratok alapján történt a beírás.

A lapok az összes adatokkal kitöltendő úgy a családfő, mint mindazon személyekre

vonaikozólag, akik ugyanazon fedél alatt laknak vele — beírva a cselédeket — feltüntetve a cselédkönyv számát.

Azok, akik tulajdonosi vagy bérlői minőségben az ingatlanban foglalkozást üznek — ugyancsak kitöltik a lapot és a „megjegyzések” rovatban az utcát és házszámot is feltűntetik, ahol laknak. Az ingatlanhoz tartozó személyzet portás, elektrotechnikus, lifikezelő, takarítók, stb.), akiket a tulajdonos fizet és az ingatlanban laknak, a tulajdonos lapjára vezetendők be és ez a megjegyzés rovatban tüntetendő fel.

(Folytatjuk.)

A levélborítékokon és csomagokon a feladó és címzett nevén és lakásán kívül minden reklámnak számít

A hivatalos lap február 15-iki számában megjelent a postaügyi vezérigazgatóság kereskedelmi osztályának szabályzata a postai reklám tarifájáról. Ez a szabályzat többek között tartalmazza azokat a díjakat is, amelyek a kereskedők és vállalatok részéről levelezésük borítékjainak és az árucsomagolásokon alkalmazott reklámok után fizetendők. Ezek szerint a vignetták és ragasztó cédulák felragasztása által alkalmazott reklámnál tizenkét négyzet centiméterig 9 bani fizetendő darabonként és az ezt

meghaladó nagyságnál minden további megkezdett négyzet centiméter után további két bani. A levélborítékokon és csomagokon használt reklámok postai díja, amennyiben a feladó cégnek vállalatára vonatkozik a reklám, a következő: egy hónapra 500 lei, három hónapra 1200 lei, hat hónapra 2000 lei és egy évre 3500 lei. A borítékokra és göngyölegre rá kell ebben az esetben tenni a posta vezérigazgatóság engedélyének a számát és a reklám előfizetésének tartalmát is.

Kik a pápa választó konklávé bíboros tagjai?

A pápa-választó konklávé tagjai a következők:

Italia: 1. Pignatelli di Belmonte; 2. Sbarretti; 3. Boggiani; 4. Gasparri; 5. Dolci; 6. Marchetti Selvaggiani; 7. Nasali Rocca; 8. Ascalesi; 9. Verde; 10. Pacelli; 11. Lauri; 12. Lavitrano; 13. Schuster; 14. Rossi; 15. Fumasoni Biondi; 16. Tedeschini; 17. Fossati; 18. Salotti; 19. Della Costa; 20. Sibilli; 21. Marmaggi; 22. Maglione; 23. Cremonesi; 24. Piazza; 25. Pelleggrinetti; 26. Pizzardo; 27. Garcia Dominioni; 28. Canali; 29. Jorio; 30. La Puma; 31. Cattani; 32. Massimi; 33. Mariani; 34. Mercati; 35. Doetto.

Franciaország: 36. Verdiner; 37. Liénart; 38. Baudrillart; 39. Suhard; 40. Tisserant; 41. Gerlier.

Belgium: 42. Van Roey.
Anglia: 43. Hinsley.

Írország: 44. Mac Rory.
Spanyolország: 45. Francois d'Assise Vidal y Baraquer; 46. Pierre Ségura y Saenz; 47. Isidore Goma y Thomas.

Portugália: 48. Emmanuel Gonçalves Crejeira.

Németország: 49. Adolf Bertram; 50. Michel von Faulhaber; 51. Karl Schulte; 52. Theodor Innitzer.

Cseh-Szlovákia: 53. Karl Kaspar.

Magyarország: 54. Serédi Jusztinián.

Lengyelország: 55. August Hlond.

Syria: 56. Ignace Gabriel Tappouni.

USA: 57. Guillaume O'Connell; 58. Denis Dougherty; 59. George William Mundelein.

Kanada: 60. Rodrigue Villeneuve.

Argentína: 61. Copello.
Brazília: 62. Leme

Nap oldal

A TAXI GAVALLEROK után vannak már taxi görők is Amerikában. Ime, mit ír a New-York Times legújabb ideérkezett száma.

A férfiakat kölcsönző vállalat különös prosperitásban felbuzdulva most egy női társasági kölcsönző vállalat alakult. A cél ugyanaz és megszabott áron kedves és elragadó női társasághoz járhat mindenki, aki egyedül éri magát New-York forgatagában. A vállalat, ha lehet még jobban vigyáz az erkölcsökre, mint a férfiakat kölcsönző intézet. A kikölcsönzőt nőkkel szemben sokkal inkább kötelező a jómodor és a figyelmesség, mint bármilyen társaságban. A hölgyhöz és fixért szórakoztató nők nem is mennek olyan lokálokba, ahol tisztességes aszszony nem fordulhat meg. — Munkaidejük pont éjfélkor lejár és ha szolgálataikat éjféli után is igénybe akarják venni, akkor ez kizárólag az illető nő beleegyezésétől függ. Ekkor azonban óráként három dollár a taxa, míg tízenkéntől mindössze tíz dollár a pauszálbár.

A vállalat erkölcsi színvonalára jellemző, hogy csakis olyan alkalmazottakat vesz fel akiknek Amerika öt legismertebb egyénétől van kifogástalan élelmódjukra nézve bizonyítványuk. Így az egyik hölgynek, aki a vállalat favoritja, maga Roosevelt elnök felesége állította ki a bizonyítványt. Boldog Amerika: Nálunk egy ilyen vállalat biztosan csődbe menne már az első héten.

DR OSBORNE tanár, a melbournei festők szövetségének 29. kiállításán tartott megnyitó beszédében kijelentette, hogy a világ sokkal szebb volna, ha a nők az általuk használt festéket nem a saját arcukra, hanem festővászonra kennék. „A festék vígyorgó hullálarccá torzítja a legszebb nő arcot is, a festett ujjkormók undorító betegségre emlékeztetnek és a magassarkú cipőkben tipegő nők olyanok, mint a kőszilákon imbolygó fókák” — mondotta a dékán.

MAI VICCÜNK címe: Egy bécsi csemegeüzletben.
— Jó napot...
— Jó napot...
— Kérek egy félkiló vaját.
— Nincsen.
— Nincs? Hát akkor kérek egy félkiló zsírt...
— Nincsen.
— Nincsen? Hát akkor kérek egy kiló nulláslisztet...
— Hallja maga! Maga ide politizálni jött, vagy bevásárolni?

NYOMATOTT PASZTOR EDE
CEGNÉL ORADEA
PIATA MIHAI VITEAZUL

APRÓHIRDETÉSEK

A legkisebb apróhirdetés ára 10 szóig 20 lei — minden további szó 2 lei. — Előfizetési díj havonta 40 lei. — Megjelenik mindennap.

POSTA

100 lei heti részletfizetésért elegánsan öltözködhet Tóbiás szabóságában, Piaja Bisericei.

Fényképei

nagyon olcsón és nagyon jól szavatosság mellett

Róna fényképész

műtermében kaphat Régi képekről élethű nagyítások Str. Alexandri No. 4.

ÁLLÁS

Megbízható ujságárusokat jó keresettel felveszünk Hegyközüj, Száldobágy, Csátár, továbbá Szalárd, Hodos és Szent Imre községek részére. Jelentkezni a kiadóhivatalban.

Bejárónót keresek egész napra. Cim Sas palota, Piaja Unirii 4, ház mesternél. 517

Ház istállóval, ugyanott kerékvártó szerszám eladó. Értekezni: Calea Ruinelor 14. 523

Egy személyes komplett háló szoba, ugyanott karikás mangorló eladó. Str. Bratianu 3. 527.

Modern gyermek kosci jókarban eladó. Str. Pasteur No. 34. 526.

Egy jókarban levő kis Singer gép eladó. Str. 20 Aprilie No. 8. 525.

A volt városi szállótelep lett (Str. Stroiescu), a nagyalállomástól alig 5 percnire, több, ház építésére is kiválóan alkalmas földterület eladó. Értekezni a tulajdonosnál d. e. 8—10-ig Str. Franceza 12. 442

Gál-féle román-magyar és magyar-román szótár mindenkinek nélkülözhetetlen — csak 25 lei. Kapható lapunk kiadóhivatalában.

Royal Mozgó (volt Tivoli) Mindent leverő nagy műsor!

Valewska grófnő

Főszerepben Greta Garbo, Charles Boyer. Előzőleg színes Mickev Mous. Előadások naponta 9, szombat és vas. 3-tól.

Vincellért keresek, esetleg kertészt gyümölcsöshöz. Dr. Kaczián Kálmán Nagyvárad, Ciordaş u. 46. 502.

Biciklizni tudó kifutót felvesz Rajz mérnök. Str. Cosbuc No. 9. 534.

Szobaleányt március elsejére felveszek. Dr. Gellért, Regele Ferdinand 14. 523.

Ügyes 14—15 éves fiukat felvesz ujságárusításra havi 400—500 lei fizetésre Piaja Bisericei ujság kioszk. 524

VÉTEL-ELADÁS

Eladó egy 6-os cséplőgarnitúra. Str. Iuliu Maniu 5. Hideg. 530.

Eladó egy fél hold szőlő házal 60.000 leiért, vagy bérbe adnám. Calea Pasului 7. Borbó. Tudószanatorium felé. 529.

Megbízható ügyes 14—15 éves fiut kifutónak felveszünk. Cím a kiadóban.

Használt tető cserép eladó. Str. Closka 17. 533.

Cséplőgarnitúra 12-es Fordson traktorral jó állapotban teljes felszereléssel eladó. Vadul Carol II. Jud. Bihor Géczy és Juhász.

LAKÁS

Lakótársat vagy kvártélyosokat felveszek Str. Sft. Gheorghe No. 3. 532.

Egy szobás lakás azonnal kiadó. Deutsch Calea Victorie No. 50. 546.

KÜLÖNFÉLE

Közölje velem címét, kap egy kalkulációt, sorsjegyen szerencsés számát. „Corvino” Cluj Str. Mico 4. 531.

Bármilyen ügyes-bajos dolgában segít. Forduljon bizalommal hozzám. Calea Izvorului negyedik 31. alsó tudószanatoriumi ut. 535.

Bélyegnyaló tisztviselőket tartóztattak le a kolozsvári főpostán

Kolozsvár, február 18. A kolozsvári postahivatal ellenőrző szervei több ízben tapasztalták az utóbbi időben, hogy egyes leveleken, különösen az ajánlott leveleken használt bélyeg volt. Azt hitték, hogy ezért a levelet küldő magánszemélyek felelősek, akik egyes postahivatalnokok figyelmetlenségét kihasználva, ily módon akartak

hasznot huzni. Rövidesen azonban rájöttek hogy a használt bélyegeket a posta épületében ragasztják rá a borítékokra s a tettes három postatisztviselő.

Az ügyben eljárás indult s a vizsgálóbíró letartóztatási végzést adott ki Ioan Valér, Gherea Silviu és Teodor Jon kolozsvári postatisztviselők ellen. A vizsgálat folyik

Rádió műsor

VASARNAP

BUCURESTI. 8.30 Reggeli hangverseny. Hangemezen. Torna, a hangverseny folytatása. 9.55 Vallásos óra. 12 Carabus zenekar. 13 Időjelzés, időjárás jelentés. 13.10 Déli hangverseny. 14.10 Hírek. 14.30 A hangverseny folytatása. 15.05: Vidám óra. 15.20 Előadás. 15.35 Népies zene. 15.55 Előadás. 16.15 Román táncok. 18 Időjelzés, időjárásjelentés. 18.02 Zenekari hangverseny. 19 Orvosi tanácsadó. 19.15 Táncczene. 20.15 Opera előadás. 23. Szórakoztató zene.

BUDAPEST. 9 Hanglemezek. 9.40 Hírek. 10 Görögkatolikus Szent Mise. 11. Református istentisztelet. 12 Egyházi ének és szentbeszéd a Jézus Szíve templomból. 1.20 Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 1.30 Operaházi zenekar. 2.10 „Világ híradó”. 3 Hanglemezek 4 Előadás. 4.45 Állástalan Zenészek Szimfonikus Zenekara 5.30: Előadás. 6 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 6.10 Iréne Dubiska hegedűl. 6.30 Elbeszélés. 7.05 Magyar est közvetítése a Zeneművészeti Főiskola nagyszínházából. 8.20 „E. T. A. Hoffmann a muzsikusköltő”. 9.05 Sporteredmények. 9.15 „Julika. Hangjáték. 10.40 Hírek, időjárásjelentés. 11 „Mikrofonnal a farsangi éjszakában” 11.45 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 12 Közvetítés a Britannia szállóból.

HÉTFŐ

BUCURESTI. 7 Reggeli hangverseny. Torna. A hangverseny folytatása. 12 Szórakoztató zene. 13 Időjelzés, időjárás jelentés. 13.10 Déli hangverseny. 14 Hírek. 14.30 A hangverseny folytatása. 15.10 Közlemények. 18 Időjelzés, időjárásjelentés. 18.10 Irodalmi előadás. 19.15 Kamarazene 19.45 Ének hangverseny. 20 Előadás. 20.15 Esti hangverseny. 21.15 Rádió Kabaré. 22 Hírek sport. 22.15 Hangverseny. 22.40 Hanglemezek. 23 Hírek. 23.15 Éjszakai hangverseny. 23.45 Hírek.

BUDAPEST. 7.45 Torna. Hírek. Hanglemezek. 11 Hírek. 11.20 Felolvasás. 1 Déli harang szó. 1.10 Cigányzenekar. 1.30: Hírek. 2.30 A József nádor 2. honvéd gyalogezred fuvószene-kara. 3.35 Hírek. 5.15 Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 6 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 6.10 Előadás. 6.40 Közvetítés a Gellért-szállóból. 7.10 „Magyar-szlovák népzenei kapcsolatok.” 7.50 Táncczene. (Hanglemezekről.) 9 Közvetítés a Magyar Színházról. „Erzsébet”. 10.30 Hírek, időjárásjelentés. 12.10 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven.

Egészen új 50-es, 100-as légfűtéses baromfi keltető gépek, 300-as 500-as műanyag, baromfi és csibe etető és itató edények kaphatók Oradeán, Str. Franceza 12. Értekezni kizárólag d. e. 8—10-ig.